

PIETARSAAREN KAUPUNGIN
KAKSIKIELISYYSOHJELMA

2024-2030

– SISÄLTÖ –

Kaksikielisyysohjelman tarkoitus.....	3
Kielellinen toimintaympäristö.....	4
Pietarsaaren väestönkehitys kieliryhmittäin.....	4
Suomenkielisten pietarsaarelaisten kokemus suomenkielisten palvelujen saataavuudesta.....	5
Lainsäädäntö ja muut säännökset.....	6
Kaksikielisyysohjelman tavoitteet ja toimenpiteet.....	8
Toimenpide 1: Kaupungin kielisäännön tarkastelu ja päivittäminen.....	8
Toimenpide 2: Toisen kotimaisen kielen koulutuksen järjestäminen henkilöstölle.....	9
Toimenpide 3: Kaupunki varmistaa, että kaikki kaupungin palvelut ja viestintä toteutuvat suomeksi ja ruotsiksi.....	10
Toimenpide 4: Kaksikielisten tapahtumien ja kaksikielisyysfoorumien järjestäminen asukkaille.....	11
Toimenpide 5: Suomen- ja ruotsinkielisten koulujen välisen yhteistyön kehittäminen.....	11
Lähteet.....	12

PIETARSAAREN KAUPUNGIN KAKSIKIELISYYSOHJELMA 2024–2030

KAKSIKIELISYYSOHJELMAN TARKOITUS

ELÄVÄÄN KAKSIKIELISYYTEEN panostaminen on yksi Pietarsaaren kaupungin strategisista tavoitteista. Tämän kaksikielisyysohjelman laatimisen tavoitteena on varmistaa molempien kansalliskielten, suomen ja ruotsin, läsnäolo kaikissa Pietarsaaren kaupungin palveluissa, kaikessa tulevaisuuden suunnittelussa ja rakenteita uudistettaessa.

Kaksikielisyysohjelma sisältää kaupungin kielellisen toimintaympäristön kuvauksen, lainsäädännölliset velvoitteet kaksikieliselle kunnalle ja määrittää toimenpiteet, jotka tukevat kaksikielisyyttä ja sitä kautta myös kaupungin strategian tavoitteita.

Pietarsaaren kaupungin kaksikielisyysohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota suomen kieleen ja suomenkielisiin palveluihin, koska äidinkielenään suomea puhuvan väestön osuus on pienempi kuin ruotsinkielisen väestön osuus. Lisäksi laajoissa asukaskyselyissä on selvinnyt, että suomenkieliset pietarsaarelaiset ovat tyytymättömiä kaupungin omalla äidinkielellään saataviin palveluihin ja viihtyvät kaupungissa ruotsinkielisiä asukkaita heikommin. Kaksikielisyysohjelmalla halutaan taata suomenkielisten palveluiden toteutuminen sekä vahvistaa kaksikielistä kieliympäristöä.

Ohjelma on laadittu Pietarsaaren kaupungin strategian uudistamisen yhteydessä, ja näkemyksiä suomen kielen asemaan ja elävään kaksikielisyysyteen Pietarsaareissa sekä kaksikielisyysohjelmaan liittyen on kartoitettu mm. asukaspaneelissa, kyselyissä kaupunginvaltuustolle, kaupungin johtoryhmän jäsenille ja kaupungin esihenkilöille sekä kaupungissa toimiville yrittäjille, kaupungin johtoryhmän haastatteluissa sekä kaupungin henkilöstölle ja valtuustolle järjestetyissä työpajoissa.

Kaksikielisyysohjelma on laadittu vuosille 2024–2030 ja se tukee kaupungin strategiaa. Kaupunginhallitus tarkistaa vuosittain kaksikielisyysohjelman toteutumisen ja raportoi siitä kaupunginvaltuustolle.

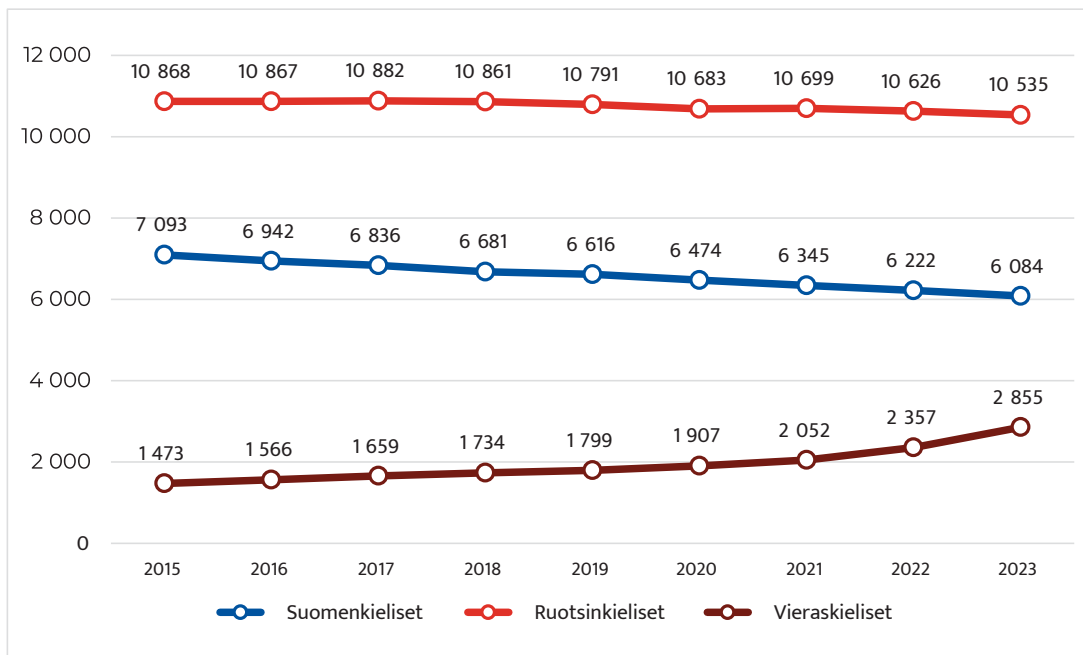

KIELELLINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

KIELILAIN MUKAAN kunta määritetään kaksikieliseksi, jos kunnassa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä asukkaita ja kielivähemmistö on vähintään kahdeksan prosenttia asukkaista tai vähintään 3 000 asukasta. Pietarsaaren 19 475 asukkaasta ruotsinkielisiä oli vuoden 2023 lopulla Tilastokeskuksen mukaan 10 535 henkilöä eli 54,1 prosenttia ja suomenkielisiä 6 084 henkilöä eli 31,2 prosenttia. Lisäksi vieraskielisiä eli muita kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia oli 14,7 prosenttia eli 2 855 henkilöä. Pietarsaaren vieraskielisten osuus väestöstä on korkeampi kuin seutukunnan muissa kunnissa.

Pietarsaaren väestönkehitys kieliryhmittäin

VUOSINA 2015–2023 Pietarsaarella niin ruotsin- (-3,1 %) kuin suomenkielistenkin (-14,2 %) määrät vähenivät suomenkielisten lukumäärän laskiessa lähes 4,6-kertaisesti ruotsinkielisiin verrattuna. Kehitys on esitetty kuviossa 1. Väestön vähenemisen taustalla oli useimpien muiden seutukaupunkien tavoin negatiivinen luonnollinen väestönlisäys sekä voimakkaat muuttotappiot maan sisäisestä muuttoliikkeestä. Vieraskielisten pietarsaarelaiten määrä sen sijaan miltei kaksinkertaistui (+93,8 %) ajanjakson aikana kasvaneen nettomaahanmuuton seurauksena. Kotikuntaoikeuden hakemisen mahdollistumisen myötä Pietarsaari on saanut erityisesti ukrainalaista väestöä.

Kuvio 1. Suomen-, ruotsin- ja vieraskielisten asukkaiden määrien kehitys Pietarsaarella vuosina 2015–2023. Lähde: Tilastokeskus

Vieraskielisten jatkomuutot Suomen sisällä tuottivat muuttotappiota (-514) Pietarsaarelle vuosien 2015–2023 aikana. Muuttotappiot ovat kuitenkin vähentyneet viime vuosien aikana. Pietarsaari kärsi erittäin merkittävää muuttotappiota myös suomenkielisistä (-664) tarkastelujakson aikana, mutta ruotsinkielisiä muuttotappiot (-17) ovat olleet hyvin maltillisia.

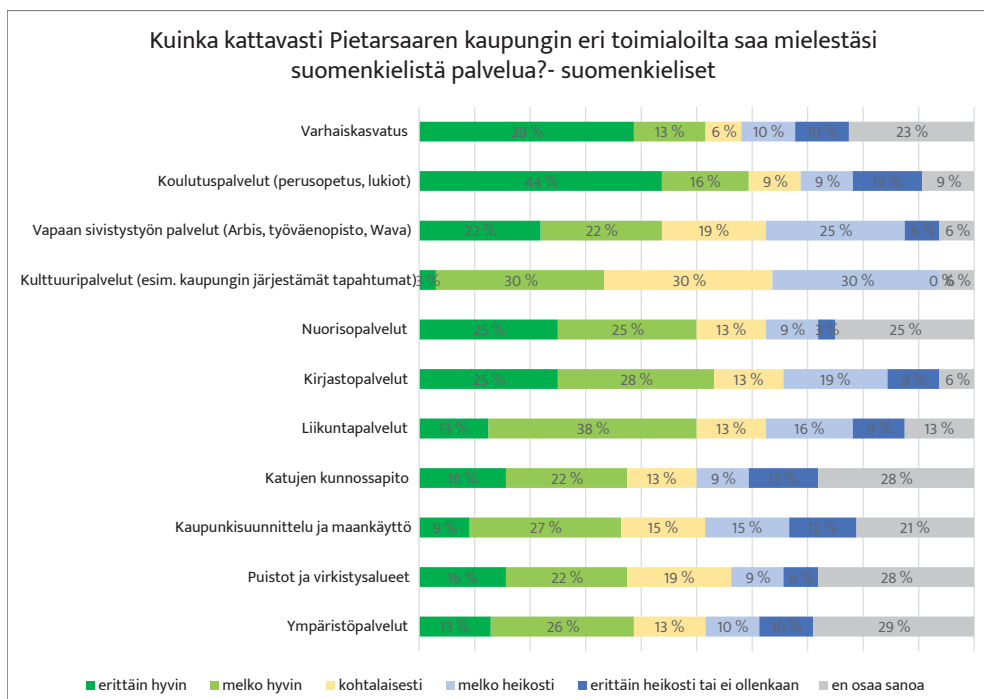
MDIn väestöennusteen perusuran mukaan, jossa oletetaan syntyvyyden perustuvan vuosien 2017–2023 tasoon, kuolleisuuden vuosien 2010–2019 tasoon, maan sisäisen muuttoliikkeen vuosien 2015–2022 tasoon ja kansainvälisen muuttoliikkeen vuosien 2019–2022 tasoon, Pietarsaassa ennakoidaan asuvan 19 540 asukasta vuonna 2040. Kaupungin väestöstä ennakoidaan ruotsinkielisiä olevan 51,6 prosenttia, suomenkielisiä 24,5 prosenttia ja vieraskielisiä 23,9 prosenttia. Pietarsaaren väkiluvun ennakoidaan pysyvän suunnilleen nykyisellä tasolla, josta ruotsinkielisten osuus vähenisi hieman, kun taas suomenkielisten osuus vähenisi selvästi voimakkaammin. Vieraskielisten osuus Pietarsaaren väestöstä sen sijaan kasvaisi 9,2 prosenttiyksikköä.

Myös kaikissa muissa väestöennusteen skenaarioissa eli kaupungistumisen, hajautumisen ja kansainvälistymisen skenaarioissa Pietarsaaren suomenkielisten asukkaiden määrän ennakoidaan vähentyvän voimakkaasti, ruotsinkielisten määrän maltillisemmin ja vieraskielisten määrän ennakoidaan kasvavan erittäin voimakkaasti.

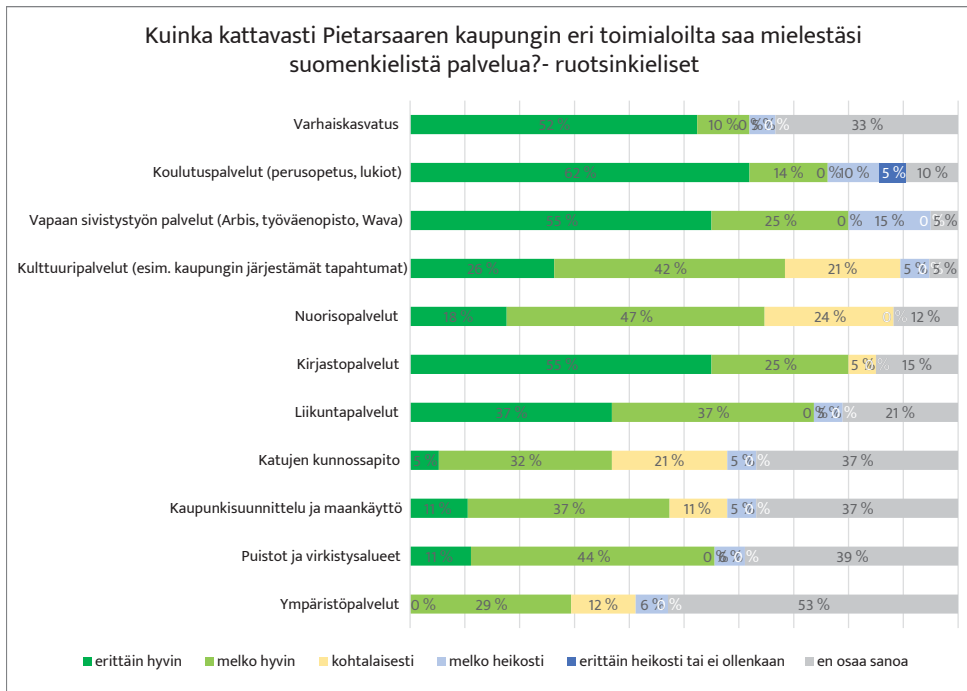
Suomenkielisten pietarsaarelaisten kokemus suomenkielisten palvelujen saatavuudesta

PIETARSAARESSA ON tunnistettu, että kaupungin suomenkielisten asukkaiden viihtyvyys ja pitovoima on heikko. Vuonna 2021 tehdyssä laajassa asukaskyselyssä valtaosa suomenkielisistä vastaajista koki, etteivät he saa hyvää palvelua äidinkielellään Pietarsaaren kaupungin palveluissa tai yksityisissä yrityksissä. Kyselyn perusteella suomenkielisten asukkaiden viihtyvyys kaupungissa oli heikentynyt verrattuna aiempaan, vuonna 2017 tehtyyn kyselyyn. Enemmistö kaupungin ruotsinkielisistä asukkaista sen sijaan koki saavansa kaupungissa hyvää palvelua omalla äidinkielellään. Erot kieliryhmien kokemuksissa olivat merkittäviä.

Myös strategia- ja kaksikielisyysohjelmajärjestelmän aikana kaupungin johtaville viranhaltijoille, esihenkilöille ja kaupunginvaltuuston jäsenille tehdyssä kyselyssä äidinkieleltään suomenkieliset vastaajat arvioivat

Kuvio 2a. Kysymyksen ”Kuinka kattavasti Pietarsaaren kaupungin eri toimialoilta saa mielestäsi suomenkielistä palvelua?” vastausjakauma vastaajien äidinkielen mukaan Pietarsaaren kaupungin johtaville viranhaltijoille, esihenkilöille ja kaupunginvaltuuston jäsenille lokakuussa 2023 tehdystä strategia- ja kaksikielisyyskyselystä.

Kuvio 2b. Kysymyksen ”Kuinka kattavasti Pietarsaaren kaupungin eri toimialoilta saa mielestäsi suomenkielistä palvelua?” vastausjakauma vastaajien äidinkielen mukaan Pietarsaaren kaupungin johtaville viranhaltijoille, esihenkilöille ja kaupunginvaltuuston jäsenille lokakuussa 2023 tehdystä strategia- ja kaksikielisyysskyselystä.

selvästi kriittisemmin kaikkien kaupungin toimialojen suomenkielisten palvelujen kattavuutta kuin äidinkieltään ruotsinkieliset vastaajat (kuvio 2a ja 2b).

Suomenkieliset vastaajat arvioivat kyselyssä selvästi ruotsinkielisiä vastaajia kriittisemmin myös Pietarsaaren kaupungin palveluihin liittyvän suomenkielisen viestinnän kattavuutta sekä sitä, kuinka hyvin Pietarsaaren kaupungilla työpaikkana huomioidaan suomen kieli.

Lainsäädäntö ja muut säännökset

PERUSTUSLAIN (731/1999) mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan.

Perustuslain ohella väestön kielellisistä oikeuksista säädetään kielilaisissa, kuntalaisissa, laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, päivähoitolaissa, perusopetuslaissa ja lukiolaissa. Perustuslaki ja sitä täsmentävä kielilainsäädäntö on oikeudellisenä taustana valtioneuvoston hyväksymälle kansalliskielistrategialle. Pietarsaaren kaupungilla on myös omia, kieltä koskevia määräyksiä kaupungin hallintosäännössä ja viran- ja toimenhaltijoiden kielisäännössä.

Kielilain (423/2003) keskeisiä periaatteita on kuntien velvollisuus oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että yksityishenkilön kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Lain tavoitteena on, että jokaisen oikeus hyvään hallintoon taataan kielestä riippumatta ja että yksilön kielelliset oikeudet toteutetaan ilman, että niihin tarvitsee erikseen vedota. Tämä edellyttää paitsi kielten muodollisesti yhdenvertaista kohtelua myös suomen- ja ruotsinkielisen väestön tasa-arvon turvaamista. Kielilaki määrittelee kunnat ja niiden viranomaiset yksi- tai kaksikielisiksi. Kaksikielisen viranomaisen tulee palvella kuntalaisia suomeksi ja ruotsiksi. Viranomaisen tulee sekä palvelussaan että muussa toiminnassaan osoittaa yleisölle käyttävänsä molempia kieliä. Viranomaisen voi antaa parempaa kielellistä palvelua kuin kielilaisissa edellytetään.

Kuntalain (410/2015) mukaan kaksikielisessä kunnassa asetetaan opetustoimen hallintoon erillinen toimielin kumpaakin kieliryhmää varten taikka yhteinen toimielin, joka jakautuu kieliryhmiä varten jaostoihin. Toimielimen tai jaoston jäsenet on valittava asianomaiseen kieliryhmään kuuluvista henkilöistä.

Varhaiskasvatusta (540/2018) määrätään, että kaksikielisessä kunnassa lasten päivähoito järjestetään kunnan molemmilla kielillä siten, että palvelunkäyttäjä saa palvelua valitsemallaan kielellään, joko suomeksi tai ruotsiksi.

Perusopetus- ja lukiolaissa (628/1998, 714/2018) säädetään, että koulun/lukion opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan antaa muulla kuin edellä mainitulla oppilaan omalla kielellä, jos se ei vaaranna oppilaan mahdollisuuksia seurata opetusta.

Kansalliskielistrategia on alun perin vuonna 2012 hyväksytty kielistrategia, jonka Sanna Marinin hallitus uudisti vuonna 2021. Petteri Orpon hallitus on hallitusohjelmassaan (2023) sitoutunut jatkamaan kansalliskielistrategian toimenpiteiden toimeenpanoa. Kansalliskielistrategian tarkoituksena on turvata kaikkien oikeus saada palvelua kansalliskielillä eli suomeksi ja ruotsiksi ja parantaa kieli-ilmapiriä. Kansalliskielistrategian tavoitteena on sen turvaaminen, että Suomessa on jatkossakin kaksi elävää kansalliskieltä. Suomen kielen osalta strategian päätavoitteena on kielen käyttöalan kaventumisen estäminen. Ruotsin kielen osalta tavoitteena on ruotsinkielisten palvelujen toimivuuden ja saatavuuden turvaaminen sekä kielyhteisön elinvoimaisuuden vahvistaminen. Strategialla pyritään myös edistämään maahanmuuttajien mahdollisuuksia oppia kansalliskieliä. Kuntaliitto on laatinut kansalliskielistrategian pohjalta kunnille ja kuntayhtymille oppaan ”Toimiva kaksikielisyyden kunnassa” kielilainsäädännön parempaan noudattamiseen toiminnassaan, jonka suositukset on huomioitu soveltuvin osin tätä kaksikielisyysohjelmaa laadittaessa.

Pietarsaaren kaupungin hallintosäännössä (2017) määritellään kaksikielisyys kaupungin toiminnassa. Kaupungin hallinnon ja toiminnan järjestämisessä sekä tiedottamisessa on otettava kielilain säännösten mukaisesti eri kieliryhmien tarpeet tasapuolisesti huomioon. Kaupungin palvelut on järjestettävä niin, että asukkaita pystytään palvelemaan heidän omalla kielellään kaikilla kaupungin tehtäväalueilla. Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien, jaostojen ja johtokuntien esityslistat ja pöytäkirjat laaditaan sekä ruotsiksi että suomeksi.

Pietarsaaren kaupungin viran- ja toimenhaltijoiden kielisäännössä (1977, 2006) määrätään, että jokaisen yksikön, jonka työhön kuuluu asiakaspalvelu, tulee esteettä pystyä palvelemaan sekä suomen- että ruotsinkielisiä asiakkaita heidän äidinkielellään, mikäli palvelua ei ole järjestetty kieliryhmittäin. Kielisäännössä on määritelty myös kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset viran- ja toimenhaltijoille sekä se, miten vaadittu kielitaito tulee osoittaa. Virat ja toimet on luokiteltu viiteen eri luokkaan kielitaitovaatimusten mukaisesti. Lisäksi kielisäännössä säädetään, että kaupunginhallitus voi myöntää perustellusta syytä tehtävään ottavan esityksestä erivapauden tai lievennyksen kielisäännön perusteella vaadittavasta kielitaidosta. Erivapauden tai lievennyksen myöntää kuitenkin valtuusto niissä tapauksissa, joissa se valitsee viranhaltijan.

KAKSIKIELISYYSOHJELMAN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

PIETARSAAREN KAUPUNGIN kaksikielisyysohjelman päätavoitteena on edistää suomen ja ruotsin kielen tasavertaisuutta kaupungin hallinnossa ja palveluissa sekä hyvän kielellisen ilmapiirin vahvistaminen, jossa molempien kielten puhujat tuntevat itsensä tasavertaisiksi ja viihtyvät kaupungissa. Tarkemmat toimenpiteet, joilla päätavoitteeseen pyritään, on listattu seuraavassa.

Toimenpide 1: Kaupungin kielisäännön tarkastelu ja päivittäminen

PIETARSAAREN KAUPUNGIN viran- ja toimenhaltijoiden voimassa oleva kielisääntö on kaupunginvaltuuston vuonna 1977 hyväksymä ja siihen on tehty muutoksia vuonna 2006. Kielisäännössä on määritelty kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset kaupungin viroille ja toimille, jotka on luokiteltu viiteen eri luokkaan.

1. luokkaan kuuluvilta edellytetään suomen ja ruotsin kielen täydellistä suullista ja kirjallista taitoa. Tähän ryhmään kuuluvat kaupunginjohtaja ja hallintojohtaja. 2. luokkaan kuuluvilta edellytetään suomen ja ruotsin kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa, ja tähän ryhmään kuuluvat johtavat viran- ja toimenhaltijat, asiakaspalvelussa jatkuvasti työskentelevät henkilöt, mikäli asiakaspalvelu käsittää vaativia suullisia ja kirjallisia tehtäviä, ja luottamuselimien sihteerin tehtävissä työskentelevät henkilöt. Kielitaitovaatimus on tässä luokassa kelpoisuusehto.

3. luokkaan kuuluvilta vaaditaan toisen kotimaisen kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa ja toisen kotimaisen kielen tyydyttävää suullista taitoa. Tähän ryhmään kuuluvat asiakaspalvelussa jatkuvasti työskentelevät viran- tai toimenhaltijat, jotka eivät kuulu 2. luokkaan. 4. luokkaan kuuluvat 1.–3. luokasta poikkeavat kielitaitovaatimukset palkkaavan viranomaisen erillisen päätöksen mukaisesti ja 5. luokassa ei ole muodollisia kielitaitovaatimuksia.

Kaupungin kielisääntöä on syytä tarkastella siitä näkökulmasta, ovatko siinä asetetut kaupungin viran- ja toimenhaltijoiden suomen kielen taidon vaatimukset riittäviä aidon kaksikielisyyden toteutumisen

kannalta kaupungin palveluissa. Kielisäännön luokkia ja niihin kuuluvia tehtäviä voisi olla hyvä päivittää vastaamaan paremmin nykypäivän tarvetta. Suomen ja ruotsin kielen suullisen ja kirjallisen taidon vaatimustasoa voisi olla syytä tarkastella toisen ja etenkin kolmannen luokan osalta. Kolmanteen luokkaan kuuluviin virkoihin ja toimiin rekrytoitavilta voisi alkaa edellyttää molempien kotimaisten kielten hyvää suullista taitoa, jota nyt edellytetään toiseen luokkaan kuuluvissa viroissa ja toimissa.

Tarkastelun avulla varmistetaan, että uutta henkilöstöä rekrytoitaessa Pietarsaaren kaupunki saisi palvelukseensa sekä suomen että ruotsin kielen taitavaa henkilöstöä, joka pystyy palvelemaan asiakkaita sujuvasti heidän omalla kielellään heti ensikontaktista alkaen. Tällä tavoin voitaisiin parantaa myös kokemusta suomen kielen huomioinnista Pietarsaaren kaupungilla työpaikkana. Tarkastelussa tulee kuitenkin arvioida osaavan työvoiman saatavuutta ja kaupungin houkuttelevuutta työnantajana, jotta kielivaatimukset eivät estä päteviä hakijoita hakeutumasta kaupungin tehtäviin.

Toimenpide 2: Toisen kotimaisen kielen koulutuksen järjestäminen henkilöstölle

KAUPUNGIN PALVELUKSESSA olevalle henkilöstölle, jonka tulee hallita myös toinen kotimainen kieli ja käyttää sitä työssään esimerkiksi asiakaspalvelussa, tulee järjestää sen koulutusta työajan puitteissa. Perinteisten kielikurssien rinnalla voidaan järjestää muunkinlaisia opintoja, jotka tukevat oppimista, kuten esimerkiksi tandem-opiskelua sekä keskusteluryhmiä. Tandem-kieltenopiskelussa kaksi henkilöä, joilla on eri äidinkieli, työskentelevät parina opetellen toistensa kieltä keskustelemalla vuorotellen kummankin kielellä. Kumpikin oppija määrittää itse, mitä haluaa oppia ja mitä toivoo pariltaan. Parin osapuolet toimivat toisilleen kielellisinä malleina ja asiantuntijoina ja auttavat toisiaan korjaamalla ja antamalla palautetta. Opiskeluajan ja -paikan sekä puheenaiheet voi valita itse, ja tandem-opiskelua voikin järjestää esimerkiksi työpaikan lounas- ja kahvitaukojen yhteydessä. Menetelmä on ollut henkilöstön keskuudessa käytössä erilaisissa organisaatioissa hyvin tuloksin. Tandem-opiskelun tulee kuitenkin perustua omaehtoisuuteen.

Toimenpide 3: Kaupunki varmistaa, että kaikki kaupungin palvelut ja viestintä toteutuvat suomeksi ja ruotsiksi

PIETARSAAREN KAUPUNKI viestii kaikista toimistaan ja palvelee sekä suomeksi että ruotsiksi. Kuitenkin suomenkieliset pietarsaarelaiset asukkaat pitävät kaupungin suomenkielisten palvelujen sekä palveluihin liittyvän suomenkielisen viestinnän kattavuutta selvästi heikompana kuin ruotsinkieliset. Kieliryhmien tasavertaisuuden edistämiseksi on erittäin tärkeää varmistaa, että kaikilta kaupungin toimialoilta saa palvelua sujuvalla suomen kielellä, ja että kaikista palveluista viestitään asianmukaisesti ja kattavasti suomen kielellä. Jokaisen kaupungin toimialan tulee varmistaa, että tämä toteutuu omissa palveluissa ja viestinnässä. Lisäksi kaupungin suomenkielisen viestinnän näkyvyyttä voidaan lisätä, mikä tukee viestiä siitä, että kaupunki palvelee suomeksi.

Keinoja vahvistaa Pietarsaaren asukkaiden kokemusta siitä, että kaupungin palvelut ja viestintä ovat aidosti kaksikielisiä, ovat esimerkiksi sen varmistaminen, että kaikki mediatiedotteet, uutiset, verkkosivujen päivitykset sekä muu materiaali julkaistaan samaan aikaan molemmilla kielillä ja että kaupungin verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa käytetään sekä suomea että ruotsia. Tämän mahdollistamiseksi on tärkeää varmistaa, että molemmilla kielillä tehtävää viestintää tai käännöstyötä varten on tarpeeksi resursseja. Myös viranomaisten asettamien kilpien, liikennemerkkien ja muiden yleisölle suunnattujen vastaavien opasteiden tekstien tulee olla suomen- ja ruotsinkielisiä.

Palveluprosessit tulee suunnitella ottaen huomioon molemmat kielet. On hyvä selvittää etukäteen kenelle asiakas ohjataan, jollei asiaa hoitavalla ole riittävää taitoa vastata kysymyksiin tai auttaa asiakasta asiakkaan omalla kielellä. Asiakaspalvelutilanteissa ja muissa tilanteissa, joissa kunnan asukkaita kohdataan, on hyvä tervehtiä sekä suomeksi että ruotsiksi osoittaakseen, että palvelua voi saada molemmilla kielillä. Asiakaspalvelutilanteita varten voi luoda etukäteen eri aihealueiden asiansastoa sisältäviä termi- ja fraasilistoja. Tämä helpottaa esimerkiksi puhelinpalvelua ja muuta työtä. Asiakaspalvelun tai puhelinvaihteen työntekijän tulee pystyä vastaamaan asiakkaalle sekä suomeksi että ruotsiksi, ja myös automaattisissa puhelinvastauksissa tulee käyttää sekä suomea että ruotsia.

Toimenpide 4: Kaksikielisten tapahtumien ja kaksikielisyysohjelmojen järjestäminen asukkaille

KIELIRYHMIEN TASAVERTAISUUDEN edistämiseksi ja kieli-ilmapiiirin parantamiseksi Pietarsaaren kaupunki panostaa entisestään kaksikielisten tapahtumien järjestämiseen. Kaksikielisten tapahtumien kohdalla on tärkeää huolehtia siitä, että tapahtumat ovat aidosti kaksikielisiä alusta loppuun, eli että tapahtumaa pystyy seuraamaan ja siihen voi osallistua täysipainoisesti omalla äidinkielellään.

Kaupunki järjestää joka vuosi 1–2 kaksikielistä kieliasioihin painottuvaa asukasfoorumia ns. kaksikielisyysohjelmoita, jotka ovat avoimia Pietarsaaren kaikille asukkaille. Tällainen asukasfoorumi toteutuu jo vuonna 2024 Pietarsaaren kulttuurihelmitteluviikkoa aikana, sillä hankkeen yhtenä tavoitteena on yhdistää kieliryhmiä ja käynnistää rohkeaa keskustelua kielihaasteista. Asukkaille suunnattuihin kaksikielisyysohjelmoihin voidaan ilmoittautua etukäteen tai vain ilmestyä paikalle. Asukasfoorumit ovat interaktiivisia ja pyrkimyksenä on käsitellä kaupungin ajankohtaisia asioita, mahdollisesti ulkopuolisen asiantuntijan avulla.

Toimenpide 5: Suomen- ja ruotsinkielisten koulujen välisen yhteistyön kehittäminen

KIELIKYLPYOPETUS ON ollut Pietarsaassa suosittua, ja yli kolmasosa kaupungin oppilaista on kielikylpyopetuksessa. Pietarsaassa toimii yksikielisten ruotsin- ja suomenkielisten koulujen lisäksi kaksikielinen kouluyksikkö Språkbadsskolan-Kielikylpykoulu, jossa järjestetään esikouluopetusta ja perusopetusta vuosiluokille 1–5. Lisäksi kielikylpytunteja järjestetään 6.–9. luokan oppilaille oman kieliryhmän koulussa.

Kielikylpyopetukseen tulee panostaa jatkossakin, ja lisäksi yhteistyötä yksikielisten suomen- ja ruotsinkielisten koulujen välillä tulee vahvistaa esim. yhteisten koulutapahtumien muodossa, jotta entistä useampi oppilas olisi kouluarjessaan vahvassa kontaktissa sekä suomen että ruotsin kieleen ja oppisi hyvin kumpakin kieltä. Elävää kaksikielisyyttä ja kummankin kotimaisen kielen oppimista tukee myös opetuksen järjestäminen rinnakkain samoissa koulukiinteistöissä.

Suomen kielen asemalle ja säilymiselle on tärkeää, että kaupungissa on tarjolla suomenkielistä lukio-opetusta. Lisäksi ammattiopetuksen järjestämistä suomeksi tai kaksikielisenä selvitetään.

Toimenpide kytkeytyy osaksi Pietarsaaren strategian 2025–2030 (hyväksytty 23.9.2024) Hyvinvointi ja turvallisuus -päämäärää, jossa tavoitteena on vahvistaa myönteistä kieli-ilmapiiiriä. Lisäksi toimet ulottuvat maahanmuuttajien kotouttamiseen, joka on yksi strategian tavoitteista.

Lähteet

Lainsäädäntö:

Kielilaki (423/2003). <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423>

Kuntalaki (410/2015). <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>

Lukiolaki (714/2018). <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714>

Perusopetuslaki (628/1998). <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Suomen perustuslaki (731/1999). <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Varhaiskasvatuslaki (540/2018). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>

Pietarsaaren kaupungin dokumentit:

Pietarsaaren kaupunki (2021): Pietarsaaren asukaskysely

Pietarsaaren kaupunki (2017): Pietarsaaren kaupungin hallintosäännössä. Pdf.

URL: <https://jakobstad.fi/wp-content/uploads/2024/04/Pietarsaaren-kaupungin-hallintosaanto-2017.pdf>

Pietarsaaren kaupunki (1977, 2006): Pietarsaaren kaupungin viran- ja toimenhaltijoiden kielisäännössä. Pdf.

URL: <https://jakobstad.fi/wp-content/uploads/2022/05/Viran-ja-toimenhaltijoiden-kielisaanto.pdf>

Muita lähteitä:

MDI Public: MDI:n strategia- ja kaksikielisyysohjelmaproessin aikana tekemät kyselyt Pietarsaaren kaupunginvaltuuston jäsenille, kaupungin johtoryhmälle ja esihenkilöille sekä kaupungissa toimiville yrittäjille (Liite 1)

Kuntaliitto. Toimiva kaksikielisyys kunnassa. Haettu: 27. kesäkuuta 2024.

URL: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/toimiva-kaksikielisyys>

Valtioneuvoston kanslia (2021): Kansalliskielistrategia. Julkaistu: 2. joulukuuta 2021.

URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-967-0>